

Αρχ. 190

Εν τῷ "Αστεϊ τῇ 10 Μαΐου 1940.

Τῇ 1ῃ Ιερῇ Συνόδῳ

Καί πρό ἐτών (1934) ἐπέστησα τήν προσοχήν τῆς 'Ι. Συνόδου ἐπὶ τῶν ἐν τῷ σχεδιαζομένῳ Νομῷ ("κώδικι") τεκταινόμενων, εἰς βάρος τῶν δικαιωματῶν καὶ καθηκόντων τῆς Ἐκκλησίας, κυρίως δὲ εἰς βάρος τῶν ἀγνῶν ἐλληνικῶν περὶ τιμῆς καὶ οἰκογενεῖας παραδόσεων, καὶ τελευταίως πάλιν, ἐπὶ τῇ προαγγελήσῃ περικυρώσει τοῦ σχεδίου τούτου. Δυστυχῶς οὔτε τότε-οπότε μόνον ἐπὶ τῆς ἀπειληθῆσης εἰσαγωγῆς τοῦ πολιτικῆς γάμου ἐγένοντο σχέσεις τινές καὶ ἐνέργειαι- οὔτε ἐπ' ἐσχάτῳ, ἐμελετήθησαν ὡς ἔδει τὰ ἐν λόγῳ νομοσχέδια, παρέστη δὲ καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου εἰς τὴν ἐπὶ τῇ ἐπικυρώσει τοῦ ἐγκριθέντος σχεδίου πανηγυρικὴν τελετὴν!

Καί ἡ μὲν εἰς τὸ παλαιὸν σχέδιον διατάξεις, καθ' ἣν θά ἐπατρέπετο, καὶ ὁ πρωτεξαδελφὸν γάμος, τῇ ἀθείᾳ τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν ἐξηφανίσθη, παρέμειναν ὅμως, κατὰ δυστυχίαν, ὅλαι ἐκεῖναι τὰς ὁποίας τὸ φιλοκαίον τοῦ κ. Τριανταφυλλόπουλου, τοῦ ἀποθανόντος Παπαναστασίου, τοῦ Παγκάλου, καὶ τοῦ σημερινοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, εἰσήγαγε κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς εἰς τὴν ἐλληνικὴν νομοθεσίαν. Ἐπισημοποιοῦνται οὕτως ἡ ευκολία, περὶ τῇ ἔκδοσιν τοῦ διαζυγίου, τὸ μὴ ἀπαραιτήτων τῆς ἐπισκοπικῆς ἀδείας, ἡ τῶν ἐξωγαμῶν τέκνων σκανδαλώδης προστασία, ἡ κατάρτησις πλείστων ὧν καλυμμάτων τοῦ γάμου, εὐρυθεῖσα μάλιστα διὰ τῆς ἀγνοίας οἰουμένητε ἐκ τῆς μνηστειᾶς ἐμποδίου, ὡς ἐπεξετάθη ἐκεῖνη.

Τοιοῦτῳ τρόπῳ προκείμενος περὶ ἀναγνωρίσεως νόμων τέκνων ἐπέθην (ἐν 1932 ἄρθρῳ) ἡ ἀποτροπαια διατάξις, καθ' ἣν-φρίξον ἦλει- "τὰ ἐκ τοῦ ἀκυρωθέντος γάμου τέκνα διατηροῦσι τὴν ιδιότητα γνησίου τέκνου. Ἐάν ἡ ἀκύρωσις ἐπῆλθεν ἐνεκα τῆς μεταξύ τῶν συζύγων ἐξ αἵματος συγγένειας κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἢ δευτέρου βαθμοῦ ἐκ πλαγίου, τὰ ἐκ τοῦ ἀκυρωθέντος γάμου τέκνα ἐξομοιοῦνται πρὸς ἔκουσας ἀναγνωρισθέντα". Ἔστι δὲ, κατὰ τὸ 1533ον ἄρθρον, "ἐκουσὶα ἀναγνωρίσις" "ἡ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ πρὸς πατρός πάππου ἀναγνωρίσις... διὰ μομογενοῦς δηλώσεως ἐνωπίου συμβολαιογράφου ἢ διὰ διαθήκης" Δὲν μοί εἶναι σφαιρῶς ἂν, καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ αἰμομιξίας τέκνων ἀπαίτεται ἡ ὑπὸ τῶν αἰμομιχῶν πατέρων δηλωσις ἐνωπίου συμβολαιογράφου ἢ διαθήκη αὐτῶν- ἡ οὐδὲ τοιοῦτον τι χρειάζεται, αὐτοδικαίως δὲ ἀναγνωρίζονται ὡς γνήσια τὰ πορρογεννητὰ προϊόντα! (Σημειῶ ἐν τούτοις, ὅτι, κατὰ τὸ 1565ον ἄρθρον "δὲν χωρεῖ νημιμοποίησις διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, εἰ μὴ οἱ γονεῖς τοῦ τέκνου εἶναι ἐξ αἵματος συγγενεῖς κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἢ δευτέρου βαθμοῦ ἐκ πλαγίου. Ἰσως ὁ νομοθέτης ὁμιλῶν πρότερον περὶ ἀκυροῦ γάμου, ἦννεν: μόνον τὸν ἐξ ἀγνοίας τῆς ὑπαρχούσης συγγενείας συναφθέντα.)

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ θύελλαν διαμαρτυριῶν προκαλέσασα κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν εἰσαγωγὴν αὐτῆς, ἀναζητήσις τῆς πατρότητος καὶ προστασία τῆς ἐξωγαμοῦ παιδοποιίας παραμένει ἐν ἰσχυρί, ἐνδυναμουμένη!

Πόσον ὀρθά ὅσα ὁ τότε ὑφηγητής, νῦν δὲ, νομίζω, καθηγητῆς τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ Β. Πανεπιστημίου Γεωργ. Θ. Βαμμος, ἐγράφει! (Περὶ καταστάσεως τῶν ἐξωγαμῶν τέκνων κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν ἰσχύον δίκαιον. Αἰθ'να! (Τζάκα 1932 σ. 8): "Διὰ πάντας τοὺς λόγους τοῦ- τούς, ἔλεγεν, ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι παρ' ἡμῖν ὀρθότερα εἶναι κατ' ἀρχὴν ἡ γνῶμη ἡ αποκρούουσα τὸ σύστημα περὶ ὃ πρόκειται. Παρὰ ταῦτα ὅμως ὑπάρχονσι περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἐπιβάλλεται ἡ παραδο- χὴ ἐξαιρέσεως ἀπὸ τοῦ κανόνος τούτου. Τοιαῦτα εἶναι: αἱ περιπτώσεις ἐκεῖναι καθ' αἷς ἡ ἐγκυμοσύνη εἶναι, ἀπελευθερία ἀξιοποιῶν πράξεως ἐκ μέρους τοῦ ἀναζητουμένου πατρὸς, ὡς ἐπὶ βιασμοῦ, ἀπαγωγῆς, ἀπο- πλάνησεως εἰς ἀσελγείαν, καὶ ἐν γένει ἐκείναι, καθ' αἷς ἡ εὐθύνη τῆς γεννήσεως βαρύνει ἀποκλειστικῶς τὸν πατέρα. Κατ' αὐτάς ἡ δυσχερεία τῆς ἀποδείξεως δὲν ὑπάρχει καὶ ἡ πατρότης καθίσταται καταφανής, ἐνῷ ἐξ ἄλλου οὐδεμία εὐθὴν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν γυναῖκα.

τότε, νομίζομεν ὅτι δέον νά ἐπιτρέπηται ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς δέον νά προτιμᾶται, τὸ κατωτέρω ἐκτιθέμενον σύστημα τοῦ Γερμανικοῦ κωδικος δηλαδὴ νά ἀναγνωρίζηται ἀπλοῦν δικαίωμα διγτροφῆς καὶ ἀξιώσις ἀποζημιώσεως διὰ τὰς δαπάνας τοῦ τοκετοῦ. Ἐν οὐδεμίᾳ ὁμῶς περιπτώσει, δέον νά γίνεταί δεκτή, ἢ ἐν τῇ οἰκογενεῇ τοῦ πατρὸς εἰσόδος τοῦ ἐξωγάμου τέκνου καὶ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ δικαίωματος τοῦ φέρειν τὸ ἐπώνυμον ἐκείνου, ἢ ἡ παροχὴ κληρονομικοῦ δικαίωματος ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, καὶ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ ἡ παροχὴ τῆς ἐκ τοῦ γάμου οἰκογενείας, ἢ ὅποια πρέπει νά ὑπερῇ τῆς ἐξωγάμου..." (Βλ. καὶ Κίμ. Σουράλα Ἐξώγαμα τέκνα σ. 155-6, 212 ὁ.35).

Εἶναι λυπηρὸν ὅτι οὐδέποτε, ὅσον ἐμοὶ γνωστὸν, ἀπησχόλησε τὴν Ἱ. Σύνεδρον τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐνῷ καὶ αὕτη ἡ ἔφημερις τῶν Ἑλλήνων Νομικῶν διαμαρτυρεται, κατὰ τῆς τάσεως τῶν δικαστηρίων, τὰ ὅποια υπερασπίζοντα τὸν ἥδη τὴν προστασίαν παρέχοντα Νόμον, ἀποφαινόμενα, ὅτι δικαιούνται ταῦτα καὶ δὴ καὶ μόνον ὁ Πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν νὰ ἐπιδικάζωσιν ἐν περιπτώσει κατεπείγοντος, προσωρινὴν διατροφήν εἰς τέκνον γεγενῆεν ἐξωγάμως καὶ μὴ εἰσέτι δικαστικῶς ἢ ἐκουσίως ἀνεγνωρισμένον (Ἰαν. 1940 σ.53).

Ἀξιοκατάκριτον ἐπίσης κρίνω ὅτι (ἄρθρ. 1350) ἡλαττώθη τὸ ἐπιτρεπτόν κατώτατον ὅριον τῆς ἡλικίας τῶν μελλόντων εἰς τὸ Ἰσον μὲν αὐτὶ τοῦ Ἰαοῦ, διὰ τοὺς ἄρρενας, εἰς τὸ Ἰαὸν δὲ αὐτὶ τοῦ Ἰζοῦ διὰ τὰς θήλειαι. Περιέργου πᾶς οἱ τὰς παρανόμους συμπεριφορὰς ἐπιχείρημα διὰ τὴν κατάρτησιν αἰωνοβίων κωλυμάτων προβαλόντες, διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ὧπων ἐν τούτοις συνηγοροῦσι καὶ σοβαροῦται φυσικολογικοὶ λόγοι καὶ λόγοι στοιχειώδους αἰδημοσύνης, δὲν ἐγκέσθησαν ὅτι πολλὰς πρὸς τοῦ Ἰσοῦ ἔτους, ἐν τοῖς χωρίοις ἰδίως, συνάπτονται γάμοι καὶ δὴ κατοπιν ἀπαγωγῇ! - Ἀλλ' ἡμεῖς ἀντιγράφομεν ὅτι ξένοι, βόρειοι τὸ πλεῖστον λαοὶ νομοθετοῦσι καὶ τρέπομεν μὴ τυχόν θεωρηθῶμεν ὡς ἡμιθεομικοί εἰς μὴ μνησθέντες αὐτούς! Ἄν σκανδαλίζωμεν οὕτω τοὺς ἡμετέρους ἂν τὸ κλῆμα καὶ ἡ ιδιουσυγκρασία ἡμῶν ἀλλοίαις ἀπαιτεῖ διατάξεις, οὐ μέλει ἡμῖν!

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἄλλα κωλύματα γάμου, τὰ διὰ τοῦ κακῆς μνήμης" 2017 νόμου ἀπαρτηθέντα, κατ' ἐπαναλήψιν, γραπτῶς τε καὶ προφορικῶς, συλλήβην διεμαρτυρήθη καὶ διαμαρτύρομαι, οὐχὶ ἀσχετὸν ἐν τούτοις νά προσέθω τὰ ἐξῆς: Ὡς, ἔχει τὸ 1359ον ἄρθρον θὰ ἡδυνάτο τις νὰ συμπέραν, ὅτι συγγένεια, ὡς πρὸς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου τῶν ἐξωγάμων τέκνων, ὑφίστανται μόνον μετὰ τῶν ἐκ πατρὸς (ἐξ ἀναγνώρισεως) καὶ τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐκτοῦ 1530οῦ ἄρθρου ὀφείλει τις, νομίζω, νά ἐξαγάγῃ τὸ ἐναντίον (ὅτι δηλ. καὶ διὰ τοὺς ἐκ μητρὸς συγγενεῖς ἰσχύει αὕτη, ὡς ἀνέκαθεν, κατὰ πολλὰ μείζονα λόγον) ἄλλως θὰ ἦτο ἐξωφρενικὸς ὁ περιορισμός.

Καὶ διὰ τὸ ἐν τῷ 1361ῳ ἄρθρῳ ἐπαναλαμβανόμενον, ὅτι κωλύεται ὁ γάμος τοῦ ἀναδόχου μετὰ τοῦ ἀναδεκτοῦ ἢ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, φρονῶ μετὰ τοῦ ἥδη κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀποτίσιον περὶ κωλυμάτων γάμου "νόμου" γράψαντος σχετικῶς ἐν "Θεμίδι" (19-26 Νοεμβρ. 1939 σ. 786). Χρ. Πράτσια, ὅτι "καὶ διὰ τὰ ἀντίθετα γένη τὸ αὐτὸ ἰσχύει, δὲν θὰ εἶναι δηλ. ἐπιτετραμένον γάμος τῆς ἀναδόχου μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἀναδεκτοῦ". Καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐναντίον θὰ ἦτο ἀκατανόητον. Ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νά ζητηθῇ ἡ κατάλληλος τροποποίησις τοῦ ἄρθρου πρὸς ἀποφυγὴν ἀνιάρων.

Εἰς τοὺς τόσους πολλοὺς λόγους διαζύγιου - παρὰ τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀνεκτὸν παρὰ τοῦ Κυρίου, καὶ τοῦτον μάλιστα ἀμφισβητούμενον ὑπὸ υπερκριτικῶν διαμαρτυρομένων θεολόγων θεωροῦντων παρεμβλῆμα τὴν ἐξαίρεσιν - προσετέθη (διὰ τοῦ 1444 ἄρθρου) καὶ ἡ λέπρα - Μοί φαίνεται ἀποτρόπαιον τὸ διαζύγιον ἐνεκα ἀσθενείας, καὶ δὴ ἐπελευθύνει μετὰ τὸν γάμον, ἢ γνωστῆς ἢ ὀφθῆς ταύτης πρὸ αὐτοῦ. Ἐὰν ὅμως κατ' ἀρχὴν θεωρηθῇ τοῦτο ἀνεκτόν, διατὶ νά περιορισθῇ εἰς τὴν ἀσθενεῖαν αὐτῇ μόνον καὶ οὐχὶ νά ἐπεκταθῇ καὶ εἰς ἄλλας μεταδοτικὰς καὶ δὴ καὶ εἰς τὰς πολλὰ χειρόνας ἀφροδισίους νόσους, γίνετον μάλιστα εἰσις ἀπότοκον ἀπ' εὐθείας, τῆς αμαρτίας καὶ διὰ τὸς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, υπεύθυνοι εἶναι αὐτοὶ οὗτοι οἱ πάσχοντες; Σημειούσθω δὲ ὅτι οὕτῃ δὴ τὴν λέπρα οὕτῃ διὰ τὴν φρενοβλάβην (ἄρθρ. 1443) ὑπάρχει, ὡς ἐν τῇ ἀγικανότητι (1446), ὁ περιορισμὸς εἰς τὸ ὅτι ἦσαν αὐτὰ ἀγνωστοὶ εἰς

τόν ἕτερον τῶν συζύγων προὑπάρχουσαι, οὔτε χρονικόν τι ὄριον ἐτέθη, ἰδίως δια τὴν φρενοπαθεῖαν! Τὰ ἐν τῇ εἰσηγητικῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Μπαλῆ (σ. 595) φερόμενα ἐπιχειρήματα, οὐδαμῶς φαίνονται μοι πειστικά - ἢ μάλλον πείθουσι: ὅτι οὐδεμία νόσος ἐπιτρέπεται, ὅπως δίδει δικαίωμα πρὸς διόζευξιν: "οὔτε καὶ αἱ ἀνίστοι μεταδοτικαὶ νόσοι (ἐκτός μίαν ἐν τῇ νόμῳ περιλαμβανομένης), - λέγει ἐπὶ λέξει ὁ δὲ τὴν τελευταίαν μορφήν εἰς τὸ ὑπὸ συζητήσαν ἐσμοθέτημα, νομοδιδάσκαλος - πρέπει γὰ καθελερωθῶσιν, ὡς λόγοι διαζυγίου ἢ, ὡς λόγοι ἀκυρώσεως τοῦ γάμου ἐκ τῶν ὑστερῶν ἀνακαλυπτόμενα: ἀφοῦ, μάλιστα, ἡ συνοικησις τῶν συζύγων εἰς τοιαύτην περιπτώσιν δὲν ἐπιβάλλεται, ἐκ τοῦ νόμου. Διότι τοῦτο θὰ εἶχεν ὡς συνέπεια ὁ σύζυγος ὁ θέλων νὰ διαλύσῃ τὸν γάμον, νὰ ἀποδοῖται εἰς ἓνα δικαστικὸν ἀγῶνα διαπομπεύσεως τοῦ ἑτέρου συζύγου, ζητῶν διαιτηρικῶν ἐξετάσεων νὰ ἀποδείξῃ τοῦτον ὡς πάσχοντα ἐξ ἀνιάτου μεταδοτικοῦ νοσήματος".

Εὐχάριστον εἶναι, ὅτι φιλελευθροπότεραι διατάξεις ὥρισθησαν διὰ τὴν διατροφήν ἐπεχτηνόμενῃν καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς, λογικώτερα, δὲ ἐν πολλοῖς καὶ διὰ τὴν υἰοθεσίαν, τὸ ἐκ τῆς ὁποίας καλυμθὼς ἕνα ντιον πάσης ἀπαιτήσεως τῆς ευπρεπείας τόσον περιορίσθη! Ἐὰν ἡξίου τις ἐν ταύτῳ ὡς ἀπαιτήται ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ἱεροτελεστία (μετὰ τὴν δικαστικὴν ἀπόφασιν), ὡς ζητεῖ ἡ Ἐκκλησία, θὰ ἐθεωρεῖτο υπερβολικός, ἀφοῦ καὶ διὰ τὴν ἱερολογίαν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ἀκομὴ τόσα προεβλήθησαν ἀγτιρήσεις, ἐγένετο δὲ καὶ ἀπειλὴ τῆς καταργήσεως τοῦ υποχρεωτικοῦ αὐτῆς, ὡς τοιαύτως ἐλέχθη, ἀν ἡ Ἐκκλησία ἀνίστατο εἰς τὴν κατάργησιν τῶν καλυμάτων!

Τὸ 1569ον ἄρθρον παρὰδόξως ἀπαγορεύει τὴν υἰοθεσίαν ἰδίου ἐγγάμου τέκνου, ἡ δὲ τοῦ ἐπομένου ἄρθρου συναιήσεις τοῦ νομοθέτου εἰς τὴν σύγχρονον πλειόνων τεκνοθεσίαν φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ περιορίσθῃ εἰς τὸ αὐτοῦ φύλλον μόνον πρόσωπα - ἐκτός ἂν προέκειται εἰς: τεκνοθετημένων βαθεῖα καλυμνόντων τὸν γάμον συγγενῶν. - Ὡς οὖν νομίζω, ὅτι ἡ τεκνοθεσία ὑπὸ ἐγγάμων τεκνοθετούντων θεὸν νὰ ἐπιτρέπηται ὡς γίνεται μόνον κοινῇ, ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν συζύγων, ἢ τουλάχιστον καὶ ἐναῦθα νὰ ἀπαιροῦντο ὁ γάμος τοῦ συζύγου τοῦ τεκνοθετοῦντος μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ τεκνοθετηθέντος. - Διὰ τὸν συνηθέστερον δὲ καὶ φυσικώτερον, τρόπον τῆς τεκνοθεσίας, τῆς τῶν ἐκθετῶν δηλ., οὐδεὶς ἐν τῇ Νόμῳ λόγος!

Διὰ τοὺς μικτοὺς γάμους ὀρίζει, εὐτυχῶς ὁ Νόμος (1367 ἄρθρ.) ὅτι, δὲν ὑφίστανται ἄνευ ἱεροτελεστίας τελουμένης ὑπὸ ἱερέως τῆς ἐκκλησίας" τῆς ὀρθοδόξου, καλὸν ὅμως, νομίζω, νὰ προστεθῇ ῥητὴς ὅτι τοῦτο ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἑπ' ἀνάθεσιν, καθόσον, δυστυχῶς οὐ μόνον ὁ γάμος διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ προσηγορευμένου ἀντροδόξου στάσιν τοῦ Παναγιώτου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἑνθερμος, τῆς κρατούσης τάξεως προμαχὸς Παναγιώτακος υποστηρίζουσιν ὅτι, δῆθεν, ἐξαρτῶνται αἱ ἰονιοὶ νῆσοι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ μικτῶν γάμων νόμου, ὑπάρχει δὲ καὶ ἀποφάσις τοῦ Πρωτοδίκου Κερκύρας οὕτω ἀποφαινομένη, παραλόγως!

Εἰς τὸ ἐνεργητικόν τοῦ ὑπὸ μελέτην Νόμου εἶναι, τὸ ὑπὸ τῆς "ζωῆς" καὶ τῶν 3 ἱεράρχων, ἐξαρθέν, ὅτι, κατὰ τὸ 663ον ἄρθρον, "τὰ τοῦ χρόνου ἐργασίαι καὶ ἀναπαύσεις" τῶν υπηρετῶν" νὰ διαρρυθμίζῃ, "ὁ μισθωτὴς ὀφείλει" κατὰ τρόπον διασφαλίζοντα τὴν ὑγίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἐνάσχησιν γὰρ ἑρσηκυτικῶν καὶ πολιτικῶν καθηκόντων τοῦ ἐκμίσθωτοῦ. Δυστυχῶς, τὸ κράτος, δὲν δίδει, ἐν τούτῳ, τὸ καλὸν παράδειγμα, ἀφοῦ ὀρίζει τὴν ἡμερανίαν ὡς μετὰ τὴν εσσημβρίαν γιγνομένην, ἀποκλειόμενον τοιοῦτον τρόπον τοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν ἡμεμερῶντων.

Ἰσως ἀκόμη περισσότερον ἄξιον ἐξάρσεως εἶναι: ὅτι αὐτοὶ οὗτοι οἱ νομοθέται, διεσπῆσαν τὸ ἔργον αὐτῶν καὶ συντηρητικὸν καὶ φιλεργησικὸν καὶ δὴ ἐν τῇ οἰκογενειακῇ δικαίᾳ. Κατὰ ταῦτα, εὐτυχῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παρὰδόξου (εὐθὺς ἐν τῇ 1ῃ ἄρθρῳ) διατάξεως, καθ' ἣν "οἱ κανόνες τοῦ δικαίου περιλαμβάνονται: εἰς τοὺς νόμους καὶ τὸ ἔθιμα", θὰ δύνανται, εὐσεβεῖς δικασταὶ νὰ ἐφαρμοσῶσι, καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νεωτερίσματος ἐν οὗ δέοντι νόμου, ὅσα ὁμόφωνοι καὶ ἀδιάφοροι συνῆθειαι καὶ ἀποφάσεις δικαστικά" πανταχοῦ καὶ παντοῦ, καὶ δὴ ἐπὶ τῇ βάσει, τῶν κανόνων καὶ τῶν νόμων τῶν ἀειμνηστων ἡμῶν χριστιανῶν ἀρχιερατῶν, καὶ θάλῃς τοὺς αἰῶνας τῆς δουλείας καὶ κατὰ τὸν ἐνα τῆς ἐλευθερίας καθελερωσιν!

Τὰς ἀνωτέρω σκέψεις μου ἐθεώρησα ἐπιβεβλημένον καθήκον νὰ ὑποβάλω παρὰκαλῶς, ἵνα, ἀφοῦ βασάνισθαι, ὑποβληθῶσι, ἀρμοδίως πρὸς τὴν δι' ἐγκυκλίον αὐτῆς ἀεικησαμένην, σεβαστὴν Κυβέρνησιν.

Εὐλαχιστος ἐν Κυρίῳ ἀδελφός

Εὐλαχιστος ἐν Κυρίῳ ἀδελφός

+ 8 Ἰαννουαρίου 1940